

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE

DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**REGLEMENTAREA STUDIULUI EDUCAȚIEI SEXUALE
ÎN UNELE STATE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE**

MARTIE 2021

Documentare și sinteză: Andra Andronic, consilier parlamentar

Studiul documentar poate fi accesat direct pe Intranet la pagina Direcției studii și documentare legislativă.

* Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă sunt cu caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

CUPRINS

INTRODUCERE.....	4
AUSTRIA.....	13
BELGIA.....	14
BULGARIA.....	16
CEHIA.....	18
ESTONIA.....	19
FINLANDA.....	21
GERMANIA.....	22
OLANDA.....	24
SPANIA.....	26
SUEDIA.....	27

INTRODUCERE

Potrivit documentului intitulat **Standarde pentru educația sexuală în Europa, un cadru pentru factorii de decizie politică, specialiști și autorități din domeniul educației și sănătății**¹, elaborat în 2010 de biroul regional european al Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) și de Centrul Federal German de Educație pentru Sănătate (BZgA), în Europa, educația sexuală a fost inclusă în programul educațional de mai bine de jumătate de secol, mai mult decât în orice altă parte a lumii.

Oficial, educația sexuală a fost introdusă în Suedia în anul 1955, atunci când disciplina respectivă a devenit obligatorie în toate școlile. În practică, a fost nevoie de mai mulți ani pentru a integra această disciplină în programa școlară, timp în care au fost elaborate ghiduri, manuale și alte materiale educative și au fost instruiți profesorii. De exemplu, în Germania educația sexuală a fost introdusă în anul 1968, iar în Austria în 1970. În Olanda și Elveția, deși procesul de introducere a debutat din anii '70, educația sexuală nu a devenit imediat obligatorie, dat fiind nivelul înalt de independență al școlilor (sau cantoanelor, în cazul Elveției). Procesul de introducere a educației sexuale în școli a continuat până în ultimul deceniu al secolului 20 și primul deceniu al secolului 21, primele țări fiind Franța, Marea Britanie și alte state din Europa de Vest, iar mai târziu, treptat, și cele din sudul Europei, în special Portugalia și Spania.

În Europa Centrală și de Est procesul de dezvoltare a educației sexuale a început după căderea comunismului. Ca urmare, țările din Europa Centrală și de Est au început educația sexuală, în forma și esența sa înțeleasă și practică astăzi în mai multe țări, cu 20 sau 30 de ani mai târziu decât în țările din Europa de Vest. Doar unele dintre ele, în special Republica Cehă și Estonia, au avut un început serios în dezvoltarea stilurilor moderne de educație sexuală, spre deosebire de educația pentru viața de familie. În multe alte țări din Europa Centrală și de Est, această dezvoltare a fost recent încetinită din cauza apariției fundamentalismului (politic, cultural și religios) în diferite domenii ale vieții publice.

Vârsta la care este oferită educația sexuală diferă în fiecare țară din Europa (...) și este strâns legată de înțelegerea conceptului „educației sexuale”. Standardele utilizează o definiție amplă a educației sexuale, ce cuprinde nu doar aspectele fizice, emoționale și de interacțiune a sexualității și contactelor sexuale, ci și o mulțime de alte aspecte, cum ar fi relațiile de prietenie sau sentimentele de siguranță, securitate și atracție. Dacă este folosit acest concept mai amplu, atunci devine mai clar că în multe țări educația sexuală debutează în școala primară. Atunci când educația sexuală începe a fi predată oficial în ciclul gimnazial, se utilizează, de regulă, o definiție mai îngustă a „contactelor sexuale”. Această diferență explică la fel de ce în anumite țări este folosit

¹ https://www.bzga-whocc.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/BZgA_Standards_Romanian.pdf

termenul „educația sexuală și a relațiilor” sau alți termeni similari în loc de „educația sexuală”.

Educația sexuală trebuie să fie adecvată vârstei și dezvoltării. Termenul se referă la dezvoltarea treptată a ceea ce prezintă interes, ce este relevant și ce nivel de detalii este necesar la o anumită vârstă sau etapă de dezvoltare.

Disciplina din programa școlară în cadrul căreia se predă educația sexuală, precum și nivelul de studii al profesorului, de asemenea, variază pe întreg continentul european. Uneori, educația sexuală este predată ca disciplină aparte, dar de cele mai multe ori, este integrată în alte discipline. Pare evident faptul că educația sexuală este integrată în biologie, dar nu este o regulă, căci totul este în funcție de țară, tipul școlii și alte condiții. Aceasta poate fi predată și integrată în următoarele discipline: educație civică, orientare socială sau abilități sociale, (promovarea) sănătății, filosofie, religie, limbă sau educația sportivă. Disciplina de bază și nivelul de studii al profesorului influențează mult conținutul și metoda utilizată. Atunci când educația sexuală este integrată în biologie sau în disciplinele aferente sănătății, accentul tinde să fie pus pe aspectele fizice. Iar atunci când disciplina de bază este din sfera umanistă, se acordă mai multă atenție aspectelor sociale, interactive și morale.

O abordare bună, care să garanteze o rată de cuprindere mai globală, este integrarea diverselor aspecte în responsabilitatea diferiților profesori, astfel transformând educația sexuală într-o disciplină multidisciplinară. Experiența a demonstrat că este important ca în asemenea cazuri să fie un profesor responsabil pentru coordonarea generală a diferitelor metode și aporturi. O altă abordare utilizată pe larg este angajarea specialiștilor din afara școlii pentru a se ocupa de aceste aspecte specifice. Specialiștii invitați pot fi: medici, asistenți medicali, moașe, tineri lucrători sau psihologi, special instruiți în domeniul educației sexuale. În acest sens, sunt implicate organizațiile neguvernamentale în domeniul educației sexuale sau serviciile de sănătate pentru tineri. În unele țări, cum ar fi Suedia sau Estonia, copiii beneficiază de o parte din educația lor sexuală în centrele de sănătate pentru tineri situate în apropiere.

Un aspect esențial în predarea educației sexuale (și a relațiilor) este statutul obligatoriu în programa școlară, întrucât – potrivit experienței unor țări – atenția acordată educației sexuale este susceptibilă de a scădea după retragerea statutului obligatoriu. Pe de altă parte, atribuirea statutului de obligativitate nu conduce în mod automat la o educație holistică și de bună calitate. Este nevoie și de un proces „de jos în sus”, în care profesorii sunt motivați, instruiți și sprijiniți. În ultimele decenii, în Europa s-a înregistrat o tendință de atribuire a statutului de obligativitate educației sexuale în școli, fără clauze „opționale” care ar permite părinților să-și retragă copiii de la orele respective, în cazul în care au obiecții serioase față de conținutul programei școlare. În practică, părinții (inclusiv cei din populațiile minoritare) susțin, adesea, educația sexuală în școli, deoarece ei înșiși nu sunt capabili sau se rușinează să abordeze subiectul respectiv.

Este important de remarcat faptul că educația sexuală nu a fost vreodată o disciplină promovată prin examen, deși unele elemente ale acesteia ar putea fi, deoarece

au fost integrate în disciplinele obligatorii, cum ar fi biologia. Totuși, ca să obțină suficientă atenție, este necesar ca educația sexuală să fie promovată prin examen.

Pentru elaborarea programei școlare, este utilă organizarea unor forme de cooperare cu părinții, nu doar pentru a asigura sprijinul lor, ci și pentru a garanta o „potrivire” optimă între rolul familial al părinților și cel oficial al școlii. O astfel de cooperare este solicitată la nivel oficial, cel puțin într-o țară europeană (Austria). Școala nu este însă, bineînțeles, unica instituție sau organizație care joacă un rol important în acest domeniu. Multe alte organizații ce sunt în legătură strânsă cu copiii și tinerii, inclusiv mass-media, pot avea contribuții practice.

În cele din urmă, nivelul descentralizării autorităților pentru elaborarea și implementarea programelor școlare, inclusiv educației sexuale, diferă. În rezultat, practica educației sexuale poate varia mult între țări. Într-o țară precum Suedia, bunăoară, un stat cu tradiții puternice de educație centralizată, programa școlară este aprobată la nivel central. În țările care dispun de culturi asemănătoare, cum ar fi Danemarca și Olanda, astfel de decizii sunt, totuși, luate la nivel local sau la nivelul școlilor.

Educația sexuală holistică cuprinde o gamă largă de aspecte fizice, emoționale, sociale și culturale. Aceasta nu trebuie să se limiteze la prevenirea bolilor, dar să abordeze toate aspectele citate aici pe larg, în mod imparțial; în plus, nu ar trebui să se bazeze pe frică. Prin urmare, aici este implicată o atitudine pozitivă față de bunăstarea sexuală. Înțelegerea holistică a educației sexuale necesită o alegere precaută a metodelor care fac apel la diferite tipuri de elevi și judecăți. O cerință importantă pentru educația sexuală este ca elevii să se simtă întotdeauna în siguranță: trebuie să fie respectate intimitatea și limitele impuse de ei. Deși sunt încurajați să fie deschiși, elevii n-ar trebui să-și comunice experiențele personale, deoarece acestea nu sunt lucruri care ar trebui cunoscute de toată clasa și s-ar putea să fie criticați. Identificând unele reguli cu care este de acord toată clasa, ar trebui să fie asigurată o atmosferă de încredere. Educația sexuală bazată pe receptivitatea la gen contribuie și ea la sentimentul de siguranță al elevilor.

Educația sexuală holistică trebuie să se bazeze pe următoarele principii:

1. Educația sexuală adecvată vârstei coincide cu nivelul de dezvoltare și înțelegere a persoanei și este sensibilă la dimensiunea culturală, socială și de gen. Aceasta corespunde realității vieții tinerilor.

2. Educația sexuală se bazează pe abordarea drepturilor omului (cu privire la sex și reproducere).

3. Educația sexuală se axează pe conceptul holistic de bunăstare, care include sănătatea.

4. Educația sexuală se bazează, cu siguranță, pe egalitatea de gen, auto-determinare și acceptarea diversității.
5. Educația sexuală începe încă de la naștere.
6. Prin educație sexuală trebuie să se înțeleagă o contribuție la crearea unei societăți echitabile și compătitoare prin abilitarea persoanelor și a comunităților.
7. Educația sexuală se sprijină pe informații corecte din punct de vedere științific.

Prin educația sexuală se urmărește obținerea următoarelor rezultate:

1. Crearea unui climat social tolerant, deschis și respectuos față de sexualitate, față de diferite stiluri de viață, atitudini și valori.
2. Respectarea diversității sexuale și a diferențelor de gen și cunoașterea identității sexuale și a rolurilor de gen.
3. Abilitarea oamenilor de a face alegeri informate, bazate pe înțelegere, precum și de a acționa responsabil față de sine și față de partener.
4. Sporirea nivelului de conștientizare și acumularea de cunoștințe despre corpul uman, dezvoltarea și funcțiile acestuia, în special, în ceea ce privește sexualitatea.
5. Abilitatea persoanei de a se dezvolta ca ființă sexuală, mai concret, de a învăța să-și exprime sentimentele și nevoile, de a se bucura de sexualitate în mod plăcut și de a dezvolta rolurile de gen și identitatea sexuală.
6. Acumularea informațiilor corespunzătoare cu privire la aspectele cognitive, sociale, emoționale și culturale despre sexualitate, contracepție, prevenirea ITS și HIV și a constrângerii sexuale.
7. Deținerea deprinderilor de viață pentru a face față tuturor aspectelor privind sexualitatea și relațiile umane.
8. Posedarea de informații cu privire la oferirea și accesul la consiliere și servicii medicale, în special în cazul problemelor și întrebărilor aferente sexualității.
9. Reflectarea asupra sexualității și diferitelor norme și valori conexe drepturilor omului pentru dezvoltarea atitudinilor critice.
10. Abilitatea de a stabili relații (sexuale) în care să persiste înțelegerea reciprocă și respectul față de nevoile și limitele celuilalt și de a avea relații egale. Acest fapt contribuie la prevenirea abuzului și violenței sexuale.
11. Abilitatea de a comunica despre sexualitate, emoții și relații și deținerea vocabularului corespunzător.

În centrul educației sexuale se află competența cadrelor didactice. Totuși, este important de evidențiat că profesorii care predau educația sexuală nu trebuie să fie neapărat profesioniști de grad înalt. Cadrele didactice responsabile de predarea educației sexuale, în mod ideal, ar trebui instruite în acest sens. Dacă niciun profesor instruit nu este disponibil, acest fapt nu ar trebui să fie un argument pentru a nu preda educația sexuală. Chiar în asemenea condiții, educația sexuală trebuie introdusă, odată cu instruirea cadrelor didactice pe parcurs.

La organizarea instruirii, programele trebuie să ia în calcul nivelul la care profesorul/educatorul va preda educația sexuală – cerințele variază în funcție de tipul școlii și grupul de vârstă, de exemplu, un educator necesită o pregătire diferită de cea a profesorului de liceu.

Profesorii competenți au nevoie de instruire în domeniul educației sexuale, precum și un caracter de loialitate față de subiect și motivație înaltă de predare: ei trebuie să creadă cu fermitate în principiile educației sexuale menționate anterior. Acest lucru implică faptul că administrațiile școlilor nu ar trebui să facă presiuni asupra persoanelor care nu sunt disponibile să predea educația sexuală; în schimb, cadrele didactice trebuie stimulate și susținute.

O premisă importantă este disponibilitatea cadrelor didactice de a reflecta asupra propriilor atitudini față de sexualitate și valorile și normele societății, deoarece vor servi drept modele de urmat pentru elevi. Profesorii implicați în predarea educației sexuale au nevoie de structuri de suport și ar trebui să aibă acces și la sprijin de mentorat.

La predarea educației sexuale, educatorii ar trebui să ofere fapte, dar și să ajute elevii să-și dezvolte atitudinile și abilitățile corespunzătoare. Abilitățile de comunicare, negociere, autoanaliză, de luare a deciziilor și soluționare a problemelor reprezintă esența unei educații sexuale de calitate. Cadrele didactice și educatorii de la egal la egal utilizează constant un limbaj neutru atunci când vorbesc despre aspecte sexuale pentru a nu ofensa elevii și pentru a le respecta limitele. Aceștia fundamentează cu fermitate educația sexuală pe drepturile omului și pe acceptarea diversității – prin urmare, ei consideră că sexualitatea este și educație privind drepturile omului și diversitatea.

Rolul, înțelegerea și instruirea profesorilor, precum și cadrul structural în care ei operează sunt extrem de importante pentru educația sexuală de înaltă calitate.

Potrivit unui articol publicat în iulie 2020 de către Comisarului European pentru Drepturile Omului, Dunja Mijatovic², o educație sexuală cuprinzătoare protejează copiii și contribuie la construirea unei societăți mai sigure și favorabile incluziunii.

² <https://www.coe.int/ro/web/commissioner/-/comprehensive-sexuality-education-protects-children-and-helps-build-a-safer-inclusive-society>

Numeroase state membre ale Consiliului Europei au făcut progrese considerabile în ultimele decenii în direcția asigurării unei astfel de educații și a îmbunătățirii conținutului său, astfel încât aceasta să depășească aspectele legate de biologie și de reproducere și să înzestreze în mod real copiii cu cunoștințe despre corpurile și despre drepturile lor, precum și să îi informeze cu privire la egalitatea de gen, la orientarea sexuală, la identitatea de gen și la relațiile interumane sănătoase (o abordare adesea cunoscută sub denumirea de „educație sexuală cuprinzătoare”).

Comisarul european atrage atenția că în pofida dovezilor copleșitoare privind faptul că o educație sexuală cuprinzătoare este în beneficiul copiilor și al societății în ansamblu, ne confruntăm în prezent cu o opoziție reînnoită față de asigurarea educației sexuale obligatorii în școli. Această rezistență ilustrează adesea o opoziție mai largă față de realizarea deplină a drepturilor fundamentale ale anumitor grupuri, în special ale femeilor, ale persoanelor lesbiene, gay, bisexuale, transgen și intersex (LGBTI) și, într-o anumită măsură, ale copiilor înșiși, pe motiv că o astfel de educație ar amenința valorile tradiționale și religioase.

Pe întregul continent s-au înmulțit campaniile prin care se diseminează informații distorsionate sau false cu privire la programele de educație sexuală existente. Autorii acestor campanii au prezentat educația sexuală drept sexualizare a copiilor de la o vârstă fragedă, „propagandă în favoarea homosexualității”, răspândirea „ideologiei de gen” și privarea părinților de dreptul lor de a-și educa copiii în conformitate cu propriile valori și convingeri. Dezinformarea cu privire la conținutul real al programei de învățământ este răspândită în mod deliberat pentru a-i speria pe părinți.

Comisarul consideră că este momentul ca situația să fie clarificată. UNESCO a precizat obiectivele educației sexuale ca fiind „predarea și învățarea despre aspectele cognitive, emoționale, fizice și sociale ale sexualității. Scopul său este de a înzestra copiii și tinerii cu cunoștințele, competențele, atitudinile și valorile care îi vor ajuta: să își asigure sănătatea, bunăstarea și demnitatea; să dezvolte relații sociale și sexuale bazate pe respect; să țină seama de modul în care alegerile lor le afectează propria bunăstare și pe cea a altora; să înțeleagă și să își asigure protecția drepturilor lor pe tot parcursul vieții.”

Contrar celor susținute de persoanele care se opun educației sexuale, cercetările efectuate la nivel național și internațional au demonstrat beneficiile unei educații sexuale cuprinzătoare, inclusiv: întârzierea debutului activității sexuale, reducerea asumării de riscuri, creșterea utilizării mijloacelor de contracepție și atitudini îmbunătățite în ceea ce privește sănătatea sexuală și reproductivă.

În prezent, educația sexuală în școli este cu atât mai necesară cu cât, în majoritatea cazurilor, copiii pot obține – și obțin – informații prin alte mijloace, în special prin intermediul internetului și al platformelor de comunicare socială. Deși acestea pot fi surse de informații utile și adecvate, ele pot, de asemenea, să transmită o imagine distorsionată a sexualității și să nu furnizeze informații cu privire la aspectele emoționale și la cele referitoare la drepturile legate de sexualitate. Prin intermediul site-urilor web

sau al platformelor de comunicare socială, copiii pot avea de asemenea acces la informații inexacte din punct de vedere științific, de exemplu în ceea ce privește contracepția.

Este util să se sublinieze că educația sexuală în școli vine ca o completare la ceea ce poate fi împărtășit de părinți acasă, iar nu ca un substitut al informațiilor respective.

O educație sexuală cuprinzătoare este un instrument puternic de combatere a violenței, a abuzului și a discriminării, precum și de promovare a respectului pentru diversitate.

Educația sexuală este, de asemenea, un context ideal pentru creșterea gradului de conștientizare cu privire la sănătatea sexuală și reproductivă și la drepturile femeilor, inclusiv accesul la mijloace moderne de contracepție și la avort în condiții de siguranță. **Cercetările efectuate în Europa sub auspiciile Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) indică faptul că rata natalității în rândul adolescentelor tinde să fie mult mai mare în țări precum Bulgaria și Georgia, unde nu au fost instituite programe obligatorii de educație sexuală cuprinzătoare. Sarcina timpurie poate nu doar să fie foarte dăunătoare pentru sănătatea fetelor adolescente, ci și să aibă ca rezultat limitări serioase ale oportunităților educaționale ale acestora.**

Programele de educație sexuală existente tind adesea să excludă complet persoanele LGBTI și aspectele legate de aceste persoane sau chiar să le stigmatizeze. Tinerii LGBTI se confruntă însă adesea cu intimidarea în școală și sunt expuși unui risc mai mare de a se automutila sau de a se sinucide din cauza respingerii orientării lor sexuale de către societate. La fel ca toți ceilalți copii, aceștia ar trebui să beneficieze de o educație sexuală cuprinzătoare care să răspundă nevoilor lor. Prin urmare, educația sexuală trebuie să includă informații relevante pentru ei, exacte din punct de vedere științific și adecvate vârstei. Aceasta înseamnă a-i ajuta pe copii să înțeleagă orientarea sexuală și identitatea de gen și să înlăture miturile și stereotipurile comune referitoare la persoanele LGBTI.

Prin faptul că furnizează informații factuale, care nu stigmatizează, cu privire la orientarea sexuală și la identitatea de gen ca fiind un aspect al dezvoltării umane, educația sexuală cuprinzătoare poate contribui la salvarea de vieți. Aceasta poate contribui la combaterea homofobiei și a transfobiei, în școli și în afara acestora, precum și la crearea unui mediu de învățare mai sigur și mai favorabil incluziunii pentru toți.

Organismele internaționale din domeniul drepturilor omului au stabilit că copiii și tinerii au dreptul de a beneficia de o educație sexuală cuprinzătoare, exactă, fundamentată științific și sensibilă din punct de vedere cultural, bazată pe standardele internaționale existente. Printre acestea se numără Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, Convenția ONU cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale și, la nivel european, Carta socială europeană și convențiile de la Lanzarote și de la Istanbul.

Dreptul de a beneficia de o educație sexuală cuprinzătoare derivă dintr-o serie de drepturi protejate, cum ar fi dreptul de a nu suferi violențe sau discriminări, dreptul la cel mai înalt standard realizabil de sănătate mintală și fizică, dar și dreptul de a primi și de a transmite informații și dreptul la educație de calitate și favorabilă incluziunii, inclusiv la educație în domeniul drepturilor omului. Într-un raport din 2010 privind educația sexuală, Raportorul special al ONU privind dreptul la educație a subliniat că „educația sexuală ar trebui considerată un drept în sine și ar trebui corelată în mod clar cu alte drepturi, în conformitate cu principiul interdependenței și indivizibilității drepturilor omului”. Necesitatea unei educații sexuale este de asemenea recunoscută în Agenda 2030³ pentru dezvoltare durabilă a Organizației Națiunilor Unite și este necesară realizarea mai multor obiective incluse în această agendă.

O educație sexuală cuprinzătoare este parte a unei educații de calitate. **Astfel, aceasta ar trebui să fie prevăzută de lege, obligatorie și integrată în sistemul de învățământ începând din primii ani de școală.** Este îngrijorător faptul că, potrivit unui sondaj⁴ din 2018, educația sexuală era obligatorie în doar 11 dintre cele 22 de state membre ale Consiliului Europei care au participat la acesta.

Persoanele care se opun educației sexuale pledează adesea pentru un drept al părinților de a renunța, în numele copiilor lor, la participarea acestora la educația sexuală obligatorie. Standardele internaționale în domeniul drepturilor omului privind dreptul la libertatea de religie sau de convingere nu dau însă părinților dreptul de a-i retrage pe copii de la cursurile de educație sexuală în cadrul cărora se transmit informații relevante într-un mod obiectiv și imparțial.

Programele de învățământ și metodele de predare trebuie să fie adaptate la diferitele etape de dezvoltare a copiilor și să țină seama de capacitatea lor de evoluție. Orientările tehnice internaționale⁵ privind educația sexuală ale UNESCO din 2018 acoperă o serie de grupe de vârstă, de la 5-8 ani până la 15-18+ ani. Așa cum s-a subliniat în Orientările tehnice ale UNESCO, este esențial pentru copii să învețe despre sexualitate și despre comportamentele sexuale mai sigure înainte să devină activi din punct de vedere sexual, astfel încât să fie pregătiți în mod adecvat pentru relații sănătoase și consensuale. UNESCO recomandă, de asemenea, utilizarea unor abordări participative și centrate pe elev, care să le permită copiilor să își dezvolte gândirea critică.

Informațiile furnizate copiilor ca parte a educației sexuale trebuie să fie relevante și să se bazeze pe date științifice și pe standardele în domeniul drepturilor omului. Educația sexuală nu ar trebui să includă judecăți de valoare sau să perpetueze prejudecăți și stereotipuri. Comitetul european pentru drepturile sociale a subliniat că „educația privind sănătatea sexuală și reproductivă trebuie să fie oferită elevilor fără niciun fel de discriminare” și că aceasta nu ar trebui să fie folosită „ca

³ <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

⁴ https://www.bzga-whocc.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/BZGA_IPPFEN_ComprehensiveStudyReport_Online.pdf

⁵ https://unesdoc.unesco.org/in/documentViewer.xhtml?v=2.1.196&id=p::usmarcdef_0000260770&file=/in/rest/annotationSVC/DownloadWATERmarkedAttachment/attach_import_d8d4de18-19d0-4a35-8eb2-ab5eaa5ca5d3%3F_%3D260770eng.pdf&updateUrl=updateUrl4466&ark=/ark:/48223/pf0000260770/PDF/260770eng.pdf.multi&fullScreen=true&locale=fr%5B%7B%22num%22%3A115%2C%22gen%22%3A0%7D%2C%7B%22name%22%3A%22XYZ%22%7D%2C0%2C842%2C0%5D

instrument de consolidare a unor stereotipuri înjositoare și de perpetuare a unor prejudecăți care contribuie la excluderea socială a grupurilor marginalizate în mod tradițional și a altor persoane care se confruntă cu discriminări înrădăcinate și cu alte forme de dezavantaje sociale care au ca efect negarea demnității lor umane”. De asemenea, programele școlare privind educația sexuală ar trebui să fie evaluate și revizuite periodic, pentru a se asigura faptul că acestea sunt exacte și răspund nevoilor existente.

Este esențial să se ofere familiilor informații exacte cu privire la ce anume implică – și la ce nu implică – în realitate educația sexuală și să se explice beneficiile pentru toți, nu doar pentru copii. În mod evident, pentru ca educația sexuală să fie acceptată și pusă în aplicare cu succes, aceasta ar trebui să țină seama de mediile culturale și religioase ale comunităților și ale părinților. Prin urmare, școlile ar trebui să fie sprijinite să se implice alături de aceștia, inclusiv, după caz, împreună cu liderii religioși, și să țină seama de opiniile acestora atât timp cât ele nu contrazic înseși obiectivele educației sexuale, interesul superior al copilului sau standardele în domeniul drepturilor omului.

Este importantă consultarea și implicarea tinerilor înșiși, în primul rând, pentru a se asigura faptul că conținutul educației furnizate acestora este relevant și adaptat la nevoile lor. De exemplu, la sfârșitul anului 2019, Ministerul Educației din Ucraina a decis să introducă programe⁶ de formare în materie de educație colegială pentru educația sexuală și pentru prevenirea HIV în școli, care urmează să fie furnizate de o organizație internațională de tineret.

O educație sexuală cuprinzătoare ar trebui să fie asigurată și pentru copiii și tinerii neșcolarizați. Acest lucru este deosebit de relevant pentru copiii și tinerii cu dizabilități, dintre care, din păcate, mulți nu au încă acces la sistemul tradițional de învățământ. Sexualitatea lor tinde să fie ignorată sau chiar percepută ca fiind dăunătoare și, prin urmare, aceștia sunt adesea lipsiți de orice acces la informații adecvate cu privire la sexualitate și la relațiile interumane, în pofida vulnerabilității lor crescute la abuzuri sexuale și la exploatare sexuală. Educația sexuală online poate fi un instrument util pentru copiii neșcolarizați, cu condiția ca aceștia să aibă acces la spații digitale sigure și favorabile incluziunii.

În sfârșit, **este de o importanță crucială ca profesorii să beneficieze de formare specializată adecvată și de sprijin pentru predarea în cadrul educației sexuale cuprinzătoare, chiar dacă o parte a procesului de predare este realizat de către actori externi.** Integrarea formării privind educația sexuală în programele de formare periodică a cadrelor didactice, astfel cum s-a procedat în Estonia și în Finlanda, este o modalitate eficientă de a se asigura faptul că toate cadrele didactice sunt pregătite în mod adecvat. Furnizarea educației sexuale de către școli ar trebui, de asemenea, să fie monitorizată și evaluată îndeaproape și în mod regulat.

⁶ <https://teenergizer.org/en/2019/11/the-ministry-of-education-of-ukraine-for-the-first-time-provided-official-support-for-teenergizer-peer-education-training-programs-on-hiv-and-srhr-on-sexuality-education/>

Notă:

Informațiile selectate, traduse și prezentate mai jos fac parte din cadrul unui document elaborat în anul 2018 de către Organizația Mondială a Sănătății, Biroul Regional pentru Europa, **Educația sexuală în Europa și în Asia Centrală: situația actuală și evoluțiile recente**¹.

AUSTRIA

În Austria, educația sexuală este reglementată prin intermediul Decretului privind educația sexuală (*Grundsatzterlass Sexualpädagogik*⁷), adoptat în 2015. Acesta reprezintă o variantă îmbunătățită a unui decret mai vechi de la începutul anilor '70. Astfel, educația sexuală este integrată în cadrul subiectului de predare "Sănătate și activitate fizică". La elaborarea noului cadru legislativ au participat Asociația pentru Planificare Familială, precum și alte ONG-uri din domeniu, în vederea conceperii unor programe școlare corespunzătoare și a dezvoltării conceptului autocunoașterii (positive), pornind de la Standardele europene pentru educație sexuală.

Educația sexuală este integrată în diferite materii școlare. În clasele primare, educația sexuală este cuprinsă în „cunoștințele generale” (*Sachkunde*), iar în ciclul secundar de învățământ este parte din orele de biologie și/ sau religie. De asemenea, educația sexuală este integrată în cadrul orelor de educație sanitară, luând forma unor prezentări, care la solicitarea profesorului, sunt realizate de către experți din afara sistemului școlar.

Educația sexuală este obligatorie pentru toți elevii, începând cu vârsta de 10 ani (ciclul primar de învățământ) și continuă pe tot parcursul ciclului secundar.

Subiectele discutate în cadrul orelor privesc următoarele mari teme: aspecte biologice, sarcina și nașterea, contracepția, dragostea, căsătoria, rolul genurilor, HIV/SIDA, bolile cu transmitere sexuală, conținutul online media și sexualitatea, acordul partenerilor pentru începerea vieții sexuale, violența sexuală și domestică, drepturile omului și sexualitatea.

Ministerul Educației este responsabil cu elaborarea curriculei școlare, alături de reprezentanți ai altor ministere precum și de profesori/ experți educaționali și de profesioniști în sănătate, însă predarea efectivă a educației sexuale depinde de la școală la școală și de la profesor la profesor. Profesorii nu beneficiază de o pregătire specială în vederea predării orelor de educație sexuală. Doar o parte dintre aceștia participă la cursuri de pregătire pe durata a 2-3 zile. În cadrul Universității de la Viena, studenții care

⁷https://www.bmbwf.gv.at/dam/jcr:08103767-01cb-4a3c-8bf8-0282aca5d676/2015_11.pdf

urmează să devină profesori pot opta pentru efectuarea unui curs opțional privind educația sexuală.

În anul 2016, în cadrul Universității Stefan Zweig din Salzburg, a fost înființat Centrul Federal pentru Educația Sexuală, care furnizează, susține și evaluează educația sexuală în Austria.

Nu există un sistem de monitorizare privind implementarea educației sexuale. Ministerul pentru Familii și Tineret recomandă ca educația sexuală să facă parte din curricula de predare a tuturor profesorilor, începând cu educatorii de la nivelul grădinițelor și până la nivel universitar.

În Austria, există numeroase servicii care promovează sănătatea sexuală și reproductivă în rândul tinerilor și care pot fi accesate de către aceștia în mod gratuit. Aceste servicii sunt parte integrantă a altor servicii privind sănătatea din cadrul spitalelor de la nivelul statelor federale. În Viena, aceste servicii, cu excepția avorturilor și obținerii de contraceptive, sunt gratuite pentru tineri. Din punct de vedere legal, minorii în vârstă de 14 ani, pot beneficia de măsuri de contracepție sau opta pentru avort. Doar în anumite cazuri excepționale, un medic poate decide dacă o persoană cu vârsta sub 14 ani este capabilă să înțeleagă și să decidă⁸ și abia apoi să prescrie un tratament cu anticoncepționale sau să efectueze avortul.

BELGIA (regiunea Flandra)

Între anii 1997 și 2010, au fost adoptate mai multe decrete regale cu privire la îmbunătățirea cunoștințelor și atitudinilor elevilor cu privire la sexualitate și introducerea materiei în curricula școlară. În cadrul decretului din 2010, s-a reglementat ca educația sexuală să fie predată în ciclul secundar de învățământ, în cadrul lecțiilor despre natură, științe și abilități sociale. De asemenea, prin intermediul decretului se urmărea aderarea la Standardele europene pentru educație sexuală și înțelegerea sexualității prin intermediul abordării holistice.

În Flandra, responsabilitatea cu privire la educație revine autorităților regionale, respectiv guvernului flamand. Guvernul trimite echipe de inspectori în școli în vederea monitorizării respectării obiectivelor generale și a politicilor privind dezvoltarea. Școlile întocmesc planurile de lecție și decid asupra subiectelor care urmează a fi predate. Școlile beneficiază de un anumit grad de autonomie cu privire la modalitatea de predare și momentul realizării acesteia, dar în limitele realizării obiectivelor general-educative.

Diferite grupuri și organizații, precum cele ale profesorilor, persoanelor tinere, grupurilor religioase (în cadrul școlilor religioase), profesioniști în domeniul sănătății,

⁸ [https://www.sozialministerium.at/dam/jcr:c1fb9092-dd41-44f5-b7a8-a23f5e8eb66d/Information_%C3%BCber die Einholung der Einwilligung in der Kinder- und Jugendlichenpsychotherapie, \(BMSGPK\), Stand 04.05.2020.pdf](https://www.sozialministerium.at/dam/jcr:c1fb9092-dd41-44f5-b7a8-a23f5e8eb66d/Information_%C3%BCber%20die%20Einholung%20der%20Einwilligung%20in%20der%20Kinder-und%20Jugendlichenpsychotherapie_(BMSGPK)_Stand%2004.05.2020.pdf)

ONG-uri și părinți pot influența metoda de predare a educației sexuale. În anul 2016, în urma unei ample dezbateri cu privire la conceperea unui noi curriculum (nu doar cu privire la subiectul sexualității), unde au fost invitate toate părțile interesate, a fost întocmit un raport final și prezentat parlamentului.

Părinții pot influența modalitatea de predare a educației sexuale prin intermediul prezenței lor în cadrul consiliilor școlare. Autoritățile recomandă ca părinții să participe la elaborarea politicilor de sănătate în școli.

Lecțiile de educație sexuală sunt obligatorii pentru toți elevii. În general, educația sexuală începe a fi predată înainte de împlinirea vârstei de 10 ani și poate continua până la împlinirea vârstei de 16 ani sau chiar mai departe. Numărul total de ore de educație sexuală nu este stabilit. În general, materia *“Relationele en Seksuele Vorming”* (Educație relațională și sexuală) face parte din politicile de sănătate ale școlilor. Subiectul sexualității este integrat și altor materii și poate lua chiar forma unor proiecte săptămânale. Școlile decid în cadrul căror materii să integreze predarea aspectelor non-biologice ale sexualității.

Subiectele discutate pe larg în cadrul orelor de educație sexuală se referă la aspectele biologice ale sexualității și la conștientizarea corpului, sarcină și naștere, contracepție, bolile cu transmitere sexuală, precum și accesul la avort în condiții de siguranță.

Subiectele tratate succint în cadrul orelor de educație sexuală privesc subiectul HIV/SIDA, dragostea, mariajul și parteneriatul, abuzul sexual și violența sau violența domestică. Aceste subiecte sunt incluse în cadrul mai multor manuale și publicații destinate utilizării în școli. Reprezentanții ONG-urilor sunt câteodată rugați să susțină lecții cu privire la aspectele legate de sexualitate, însă bugetul școlilor este unul limitat. În Flandra, nu există o opoziție semnificativă cu privire la predarea orelor de educație sexuală.

Cei mai mulți profesori nu beneficiază de o pregătire specială atunci când vine vorba de predarea educației sexuale. Școlile au atribuții clare cu privire la organizarea predării materiei. Diferite materiale educative și ghiduri orientative au fost dezvoltate la inițiativa privată a editurilor și ONG-urilor, precum organizația experților regionali SENSOA⁹. Organizația SENSOA este recunoscută ca partener al guvernului flamand, iar cooperarea dintre organizație și executiv este prevăzută în cadrul unui acord de management, concretizat în planuri anuale și bugetare corespunzătoare. Copiii și tinerii reprezintă unul dintre principalii beneficiari ai activității SENSOA, care susține profesorii și pe alți intermediari în cadrul procesului de predare a educației relaționale și sexuale prin intermediul dezvoltării de metodologii specifice, organizate pe grupe de vârstă (3-6 ani¹⁰, 6-12 ani¹¹, 12-18 ani¹²). Spre exemplu, pentru grupa 6-12 ani, SENSOA pune la dispoziția profesorilor și nu numai, informații cu privire la teme adaptate copiilor,

⁹ <https://www.sensoa.be/>

¹⁰ <https://www.sensoa.be/lesgeven-aan-kleuters-3-6-jaar>

¹¹ <https://www.sensoa.be/lesgeven-aan-kinderen-6-12-jaar>

¹² <https://www.sensoa.be/lesgeven-aan-jongeren-12-18-jaar>

materiale și metodologii, printre care o expoziție interactivă despre sexualitate și relaționare¹³ concepută astfel încât să răspundă atât nevoilor de cunoaștere ale copiilor de până în 8 ani (corpul uman, diferențe bărbat-femeie, schimbări fizice, reproducere – concepție, sarcina, naștere și relații, reziliență psihologică și relaționare) cât și ale celor de până în 12 ani (informații despre corpul uman și igienă, schimbări fizice, diferențe bărbat-femeie, reproducere și contracepție, sexualitate, relaționare și reziliență). De asemenea, sunt puse la dispoziția profesorilor materiale scrise¹⁴ cât și lecții video (*The Doctor Bea show-lesson modules*)¹⁵.

Materialele și ghidurile elaborate de ONG-uri reflectă abordarea participativă cu privire la educația sexuală. Este important de subliniat că tratarea subiectului sexualității variază de la profesor la profesor și la școală la școală.

În Belgia, există o legătură directă între educația sexuală predată în școli și serviciile care promovează sănătatea sexuală în rândul tinerilor. Astfel, școlile colaborează cu centrele de îndrumare a elevilor în vederea furnizării de servicii în domenii precum învățarea și studiul, evoluția școlară, îngrijirea preventivă a sănătății și dezvoltarea socio-emoțională. De asemenea, în cadrul unor astfel de centre sunt organizate examene fizice obligatorii pentru elevii din anumite clase. Aceste centre colaborează la rândul lor cu alte instituții din domeniul bunăstării și sănătății, precum centrele de consiliere pentru copiii abuzați sau pentru întreruperea sarcinii. Elevii, părinții, profesorii și consiliile școlilor pot solicita îndrumarea, informarea sau sfatul unui astfel de centru, inclusiv în probleme ce țin de subiectul sexualității. Părinții pot solicita informații centrelor specializate pentru tineri dacă aceștia s-au adresat lor pentru consultații și încă mai locuiesc împreună.

Nu este reglementată vârsta la care o persoană poate beneficia de contracepție sau întreruperea sarcinii. Dacă medicul decide că un tânăr este capabil să ia o decizie adecvată în această problemă, nu va informa părinții. Există servicii specializate în întreruperea de sarcină care respectă anonimatul.

BULGARIA

În 2016, parlamentul bulgar a procedat la adoptarea unui nou cadru legislativ de reglementare a educației școlare și preșcolare. Legea prevede introducerea standardelor educaționale prin intermediul planurilor educaționale, a căror elaborare nu se terminase în 2017. A fost conceput un standard educațional pentru materia “Educația civilă, interculturală, sănătate și ecologică”, care include “Educația sanitară și sexuală”. Acestă sub-curriculum urmează să fie introdusă elevilor în cadrul lecțiilor de biologie și psihologie. Dacă “Educația sanitară” este obligatorie pentru toți elevii, “Educația sexuală” are

¹³ <https://dewereldvankina.stad.gent/bezoek/kzag2beren>

¹⁴ https://www.sensoa.be/sites/default/files/digitaal_materiaal/werkmapkzag2beren.pdf

¹⁵ <https://www.sensoa.be/materiaal/de-dokter-bea-show-lesmodules>

caracter opțional. Deși nu se cunoaște în ce măsură „Educația sanitară și sexuală” va fi introdusă la nivelul tuturor școlilor, trebuie subliniat faptul că legislația din 2016 susține din punct de vedere legislativ predarea educației sexuale mai mult decât oricând. Implementarea noului standard revine în sarcina unei comisii ministeriale, care beneficiază de ajutorul Asociației bulgare pentru planificare familială și sănătate sexuală (BFPA, membră a IPPF), precum și de susținerea altor ONG-uri care activează în domeniu.

Astfel, structurile administrative locale dețin un rol crucial în implementarea educației sexuale în Bulgaria. Acestea trebuie să bugeteze costurile generate de implementarea cursului „Educația sanitară și sexuală” la nivelul fiecărei școli. Cursul se adresează elevilor din școala secundară începând cu vârsta de 12 ani, responsabilitatea curriculei revenind comisiei ministeriale și asociațiilor partenere.

Numărul de ore alocat predării exclusive a educației sexuale nu poate fi evaluat, întrucât curricula alocă doar o oră pe săptămână predării cumulate a educației civice, interculturale, sanitare și ecologice.

Proiectul de lucru al sub-curriculei utilizează Standardele europene pentru educație sexuală, urmand a fi supus dezbaterii și ulterior implementat.

Subiectele propuse spre a face parte din noua curriculă privind educația sexuală și care urmează a fi dezbătute pe larg se referă la: aspectele biologice și conștientizarea corpului, contracepție (cel puțin 3 metode), HIV/SIDA, boli cu transmitere sexuală, dragoste, căsătorie, parteneriat, întreruperea de sarcină cu respectarea prevederilor legale și în condiții de siguranță, consimțământul pentru începerea activității sexuale, abuzul/violența sexuală. Subiectele care vor beneficia de o prezentare succintă se referă la sarcina și naștere, plăcerea sexuală, orientarea sexuală, rolul genurilor, media online și sexualitatea, violența domestică și drepturile omului și sexualitatea.

La nivelul anilor 2017-2018, ONG-urile, educatorii, precum și alți parteneri se ocupau cu predarea educației sexuale în școli. De asemenea, ei puneau la dispoziția elevilor informații cu privire la serviciile care promovează educația sexuală în rândul tinerilor. Informația este furnizată și prin intermediul social media și a websit-urilor. În unele școli, educația sexuală este predată pe larg, pe când în altele aproape deloc; acest lucru depinde în cea mai mare măsură de administrația școlii, pregătirea și bunăvoința acesteia, precum și de competențele autorităților școlare și ale corpului profesoral.

Câteodată părinții sunt rugați să-și dea acceptul cu privire la anumite ore pe care le frecventează elevii, fie ele din curricula obligatorie sau opțională.

Unii profesori au beneficiat în cadrul unor programe pilot, implementate de ONU și alte ONG-uri, de pregătire specială pentru predarea educației sexuale. Pe viitor, se dorește ca viitori profesori să fie pregătiți în acest sens în cadrul cursurilor universitare.

În 2014, în Bulgaria, a existat o puternică campanie din partea grupării religioase a neo-protestanților împotriva ghidurilor cu privire la educația sexuală, doi dintre autori

fiind chiar dați în judecată. Biserica Ortodoxă se opune, de asemenea, educației sexuale comprehensive. Principalele obiecții se referă la dreptul de a avorta și subiectele legate de minoritățile sexuale. Alte organizații ultraconservatoare s-au opus contracepției, folosirii prezervativelor și fertilizării in vitro.

BFPA recomandă înființarea a cel puțin două centre academice unde profesorii să fie pregătiți și certificați să predea „Educația sanitară și sexuală”; în al doilea rând, Asociația bulgară pentru planificare familială și sănătate sexuală recomandă ca municipalitățile să creeze poziții bugetare distincte și să dezvolte strategii locale astfel încât educația sexuală să poată constitui un subiect de sine stătător în școli, iar viitorii profesori să fie pregătiți încă din universitate să predea educația sexuală.

CEHIA

Studiul educației sexuale a fost introdus în Cehia în anul 2004 prin intermediul Legii nr.561 privind educația școlară. Conform legii, Ministrul Educației este cel care hotărăște conținutul programelor educaționale pentru diferitele niveluri de educație, beneficiind de sprijinul unui grup de lucru constituit din experți în materie (profesori, specialiști în educație, religie, sănătate, reprezentanți ai ONG-urilor). Educația sexuală reprezintă parte integrantă a acestor programe, fiind materie obligatorie pentru toți elevii. Școlile trebuie să respecte prevederile legii, aceasta suferind numeroase modificări conform nevoilor societății.

Școlile sunt responsabile cu transpunerea programelor educaționale în curricula, fără implicarea administrațiilor locale sau regionale. Conținutul materiei predate depinde în mare măsură de școli și profesori, care decid asupra modalității de predare a orelor de educație sexuală, precum și asupra includerii informațiilor cu privire la, să spunem, metodele moderne contraceptive. Educația sexuală trebuie să aiba un caracter comprehensiv, fiind introdusă în cadrul materiei intitulate “Omul și lumea sa” în învățământul primar, urmând a fi studiată în prima parte a învățământului secundar în cadrul orelor de “Educație sanitară”. Educația sexuală nu este predată ca materie în sine (separată de alte subiecte), acesta fiind principalul motiv pentru care nu se poate specifica numărul exact de ore dedicat în curricula acestui subiect. Standardele europene pentru educație sexuală au fost folosite în dezvoltarea și adaptarea noii curricule școlare.

Școlile selectează metodele și formatul de lucru, precum și studiul aprofundat al anumitor subiecte. Părinții nu participă în mod direct la studierea educației sexuale în școli, dar trebuie să fie informați cu privire la subiect. Chiar dacă educația sexuală este obligatorie pentru toți elevii, există situații în care părinții doresc să fie primii comunicatori ai acestor informații în relația cu copiii lor. În acest caz, școala și părinții pot cădea de acord asupra constituirii unui plan individual de abordare a situației. Școlile pot invita experți din partea ONG-urilor în vederea susținerii cursurilor. Întrucât conținutul lecțiilor

de educație sexuală rămâne la latitudinea școlilor și profesorilor, apar diferențe semnificative în modalitatea de abordare și predare a materiei pe întreg teritoriul Cehiei.

Subiectele care sunt dezbătute pe larg în cadrul orelor de educație sexuală se referă la: aspectele biologice și conștientizarea corpului, sarcină și naștere, HIV/SIDA, dragoste, căsătorie, parteneriat, media online și sexualitatea, consimțământul pentru începerea activității sexuale și abuzul/violența sexuală.

Profesorii beneficiază în general de o zi de pregătire în cadrul unor cursuri privind educația sexuală. Specialiștii au conceput materiale educative și ghiduri cu caracter comprehensiv. În educația sexuală se utilizează parțial abordarea participativă de învățare.

Inspectoratul școlar ceh este în măsură să monitorizeze doar procesul și nu impactul educației sexuale și să raporteze Ministrului Educației, Tineretului și Sportului conținutul raportului. În Cehia, introducerea educației sexuale în curricula a întâmpinat opoziția unor reprezentanți ai cultelor religioase și a ultraconservatorilor (Comitetul pentru apărarea drepturilor părinților), al căror principal argument se baza pe ideea că educația sexuală nu trebuie să aibă loc în școli.

ESTONIA

Estonia a introdus studiul educației sexuale în programa școlară primară începând cu 1996, fiind prima țară provenită din Blocul Estic care a făcut acest pas. De atunci, curricula a mai suferit două modificări de substanță, în 2002 și 2011. În prezent, există două curricule naționale: prima dedicată învățământului primar (care începe la 7 ani și continuă până la 16 ani) și alta concepută pentru învățământul secundar superior.

O cincime din cadrul curriculei care reglementează materia „Educația personală, socială și sanitară” (PSHE), se adresează studiului educației sexuale. Spre exemplu, în cadrul PSHE, elevii sunt informați și cu privire la problematica dependenței de alcool și droguri sau în privința adoptării unei alimentații sănătoase.

Programul privind educația sexuală este implementat la nivel național, are un caracter puternic comprehensiv și este obligatoriu pentru toți elevii.

Curricula intră în responsabilitatea directă a Ministerului Educației și Cercetării, însă administrației locale, în a cărei directă subordonare se află școlile, îi revine obligația implementării materiei. În cadrul procesului de revizuire a curriculei din 2011, s-a procedat la utilizarea Standardelor europene pentru educație sexuală în vederea introducerii educației sexuale la nivel preșcolar, în universități pentru studenții care urmau să devină profesori, precum și în vederea educării altor grupuri țintă (furnizori de servicii care promovează sănătatea sexuală, medici ginecologi rezidenți și decidenților).

Unele școli organizează workshop-uri pentru părinți, însă fără a fi nevoite să primească din partea acestora vreun acord cu privire la predarea educației sexuale copiilor. În Estonia, implicarea părinților în modul de predarea a educației sexuale nu este substanțială.

Educația sexuală începe în ciclul primar de învățământ, clasa a 2-a, respectiv de la 8 ani. Programul continuă în clasa a 3-a, iar în clasele 5-8 cuprinde 35 de ore predate anual, aproximativ o oră pe săptămână. Lecțiile care conțin informațiile de bază cu privire la sexualitate se adresează elevilor de clasa a 8-a, respectiv în jurul vârstei de 14 ani. În gimnaziu (învățământul secundar superior), elevilor li se predă un curs obligatoriu intitulat „Studii de familie”, precum și unul opțional denumit „Psihologie”. În plus, în cadrul curriculei naționale pentru învățământul gimnazial este prevăzută introducerea anumitor elemente din educația sexuală în cadrul orelor de biologie astfel încât la sfârșitul ciclului secundar de învățământ elevii să dețină cunoștințe cu privire la reproducere, metode contraceptive și planificare familială.

Pe parcursul întregului program, toate problemele relevante cu privire la sexualitate și sănătate sunt adaptate vârstei elevilor, ceea ce conferă programului de educație sexuală un caracter holistic. Informațiile sunt furnizate în cadrul clinicilor pentru promovarea sănătății sexuale, iar profesorii organizează vizite împreună cu elevii în cadrul acestor clinici.

Aproximativ jumătate dintre profesorii care predau educația sexuală au absolvit cursuri postuniversitare de educație sexuală. Acestea sunt organizate pe durata a maxim 2 zile, în funcție de subiectul cursului. În prezent, în cadrul Universității din Tartu și Tallinn, viitorii profesori participă la cursuri privind educația sexuală.

Studiile au indicat faptul că educația sexuală este asociată în primul rând cu îmbunătățirea gradului de cunoaștere a subiectului sexualității în rândul elevilor de clasa a 9-a și în al doilea rând cu utilizarea mai eficientă a metodelor de contracepție. În urma evaluării programului, mai ales în cadrul unui studiu al UNESCO privind costul și eficiența costurilor în privința educației sexuale, s-a constatat ca PSHE împreună cu serviciile de promovare a sănătății sexuale au avut un impact semnificativ asupra tinerilor.

Începând cu 1991, în Estonia au fost înființate mai multe clinici care promovează sănătatea sexuală, unele beneficiind de finanțare din partea Suediei. Accesul pentru tinerii sub 25 de ani în aceste clinici este gratuit. Finanțarea serviciilor acestor clinici, fie ele independente, funcționând în cadrul spitalelor sau în entități private, se realizează prin intermediul Fondului de Asigurări de Sănătate. Metodele contraceptive precum și întreruperea de sarcină în cazul tinerilor este subvenționată de către statul estonian, iar pentru persoanele cu vârsta sub 15 ani, avortul este gratuit. Datele cu privire la Registrul național al îmbolnăvirilor cu HIV/SIDA arată o scădere impresionantă a numărului de cazuri de îmbolnăviri de la 78% în 2000-2001 la 11% în 2015.

FINLANDA

În Finlanda, există programe școlare care reglementează studiul educației sexuale la nivel național. Curricula pentru nivelul educațional primar include elemente specifice educației sexuale în cadrul materiei “Studii privind mediul”, care este predată elevilor din clasa întâi până în clasa a șasea, respectiv între 7 și 12 ani. Curricula pentru învățământul secundar, în cadrul căreia educația sexuală este integrată în studiul “Educației sanitare” se adresează claselor a șaptea – a noua, respectiv elevilor cu vârsta cuprinsă între 13-15 ani. Principalele informații cu privire la sexualitate sunt însă furnizate elevilor din clasa a opta și noua. Educația sanitară reprezintă un subiect distinct, în cadrul căreia se studiază creșterea, dezvoltarea care susține sănătatea, factorii care sprijină sau dăunează sănătății precum și prevenirea îmbolnăvirii, sănătatea, comunități, societate și cultură.

Obiectivul principal al educației sexuale conform curriculei în vigoare este acela de a familiariza elevii, într-o manieră adaptată vârstei lor, cu sexualitatea, diferitele aspecte ale sănătății sexuale, precum și cu diversitatea dezvoltării sexuale. Curricula națională reprezintă un cadru normativ, care este comprehensiv și adaptat nevoilor elevilor. Furnizorii locali de educație au rolul de a implementa curricula la nivel local. Din acest motiv, există diferențe la nivel regional sau al școlilor cu privire la numărul de ore acordat studiului educației sexuale.

Educația sexuală este materie obligatorie pentru elevii finlandezi, având la bază Standardele europene pentru educația sexuală.

Ministerul Educației și Consiliul Național Finlandez de Educație reprezintă principalele autorități responsabile cu dezvoltarea programelor școlare. Autoritățile locale și școlile sunt direct responsabile cu privire la curricula școlară locală. Profesorii, experții educaționali și în sănătate, precum și ONG-urile își aduc contribuția în definirea educației sexuale la nivel local.

Subiectele abordate pe larg în cadrul orelor de educație sexuală se referă la aspectele biologice și conștientizarea corpului, sarcină și naștere, contracepție, HIV/SIDA, boli cu transmitere sexuală, media online și sexualitatea, întreruperea de sarcină realizată conform legii și în condiții de siguranță.

Programele școlare își propun să încurajeze elevii să se documenteze, să găsească informații, să exerseze gândirea critică și rezolvarea problemelor. În 2016, la inițiativa ONG-ului Vaestoliitto¹⁶, a luat naștere un proiect în cadrul căruia persoanele tinere luau parte în mod activ la dezvoltarea și implementarea unui nou model al educației sexuale în școli intitulat „Planificarea educației sexuale împreună cu elevii”. În strânsă colaborare cu specialiștii, elevii din ciclul secundar de învățământ aleg temele de discuție care îi interesează și utilizează aceste informații pentru a crea conținutul cursului.

¹⁶<https://www.vaestoliitto.fi/en/sexuality/comprehensive-sexuality-education/>

Toți profesorii beneficiază de pregătire în domeniul educației sexuale, tema fiind inclusă în cadrul cursurilor universitare. Astfel, ei pot opta să se specializeze în educația sexuală, odată ce au absolvit masterul cu privire la Studiul științelor sănătății. Materialele informative privind educația sexuală sunt pregătite de către Institutul Național al Sănătății și ONG-urile care activează în domeniu.

Nu există un sistem de monitorizare, însă din cand în când Centrul de evaluare educațională din Finlanda organizează evaluări pe diferite subiecte. De asemenea, Institutul Național al Sănătății efectuează o dată la doi ani studii cu privire la sănătatea școlară, în cadrul cărora este evaluat și impactul educației sexuale în școli.

GERMANIA

În Germania, educația sexuală este reglementată prin intermediul legislației federale, Ministerului Educației și Afacerilor Culturale revenindu-i responsabilitatea stabilirii vârstei elevilor la care începe efectiv predarea educației sexuale, modalitatea de includere a conținutului în curricula precum și subiectele care urmează a fi discutate pe larg cu elevii.

Legislația în materie și ghidurile susțin abordarea comprehensivă a educației sexuale, care este privită ca parte integrantă a educației generale. Întrucât legislația susține modalitatea holistică de predare a educației sexuale, pe lângă informațiile cu privire la metodele contraceptive și procesele biologice, copiilor trebuie să li se furnizeze informații cu privire la tipologia emoțiilor, relațiilor și genurilor, diferitelor valori sociale și individuale și aspectelor ce țin de comunicare. Totodată, legislația susține colaborarea dintre diferiți actori instituționali care activează în domeniu.

Educația sexuală este de obicei integrată în studiul biologiei, eticii, religiei și științelor sociale. În unele landuri, educația sexuală este predată ca un subiect de sine stătător.

Educația sexuală este considerată o misiune a autorităților publice. Conform legislației, Centrul Federal German de Educație pentru Sănătate (*BZgA*), organizație guvernamentală, împreună cu autoritățile celor 16 landuri, aflate în strânsă cooperare cu instituțiile de consiliere familială și ONG-urile din domeniu sunt responsabile cu implementarea educației sexuale.

Educația sexuală este obligatorie pentru toți elevii începând cu ciclul primar. Părinții sunt informați cu privire la începerea orelor de educație sexuală, însă fără a avea dreptul de a-și retrage copiii de la acest curs. Conținutul orelor de educație sexuală este adecvat vârstei și dezvoltării elevilor.

Conform Legii privind acordarea asistenței pentru evitarea conflictelor în sarcină (*Schwangerschaftskonfliktgesetz*, 1992), Centrul Federal German de Educație pentru

Sănătate (BZgA) deține la nivel federal competențe în privința furnizării de educație sexuală pentru anumite grupuri țintă și diseminării de materiale informative în mod gratuit către populația generală precum și profesorilor și centrelor de consiliere. Potrivit principiului subsidiarității, BZgA colaborează cu ONG-urile din domeniu. În vederea asigurării unei abordări multisectoriale, BZgA face parte din portofoliul Ministerului Federal al Sănătății și este din punct de vedere tehnic supervizat de Ministerul Federal pentru Familie, Seniori, Femei și Tineri. În anul 2010, BZgA împreună cu biroul regional european al Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) a elaborat Standardele europene pentru educație sexuală.

În Germania există o curriculă națională cu privire la educația sexuală. La nivel federal, BZgA a întocmit un concept-cadru privind educația sexuală, la a cărei dezvoltare au participat și reprezentanții landurilor germane; inițial curricula a fost publicată în anul 1994 și apoi revăzută în 2016. Conținutul Standardelor europene este integrat în noua versiune a conceptului-cadru. La nivel statal, mai multe programe pentru educația sexuală au fost revăzute, urmând să înglobeze elemente din Standardele europene pentru educația sexuală. La nivelul comunităților, ONG-urile utilizează Standardele europene pentru educație sexuală ca un document de bază în vederea pregătirii specialiștilor în educația sexuală (*sexuality educators*), în cadrul campaniilor de advocacy, precum și în cadrul dezvoltării curriculei.

Subiectele abordate pe larg în cadrul orelor de educație sexuală privesc aspectele biologice, sarcina și nașterea, contracepția, HIV/SIDA, dragostea, căsătoria și parteneriatul și rolul genurilor. Bineînțeles, temele și nivelul dezbaterilor variază de la un land la altul sau chiar de la școală la școală, însă Ministerul Educației furnizează ghiduri și materiile informative, a căror utilizare este obligatorie. Școlile pot invita ONG-uri sau servicii de consiliere în cadrul orelor de educație sexuală. De asemenea, sunt organizate evenimente dedicate părinților, pregătirii profesorilor/ tutorilor în școli sau alte instituții, îngrijirii persoanelor cu dizabilități, consilierii profesorilor, colaborării cu serviciile sociale în școli și vizitarea centrelor de consiliere de către elevi. Informațiile sunt furnizate prin servicii de consiliere sau helpline-uri, iar materiale dedicate educatorilor sunt gratuite.

O parte dintre profesori au beneficiat de cursuri specializate în educația sexuală, unii chiar și în cadrul studiilor. Există cursuri speciale și programe de pregătire în cadrul universităților, precum programul masteral intitulat „Sexologia: sănătatea sexuală și consilierea”, desfășurat în cadrul Universității de Științe Aplicate din Merseburg sau Institutul pentru educația sexuală din Dortmund.

Educația sexuală este evaluată pe larg prin intermediul sondajului intitulat „Sexualitatea tinerilor”, aplicat periodic. Rezultatele indică dobândirea unui nivel înalt al cunoștințelor, educația sexuală predată în școli fiind indicată ca una dintre principalele surse. Comportamentul contraceptiv este în general foarte bun. Totuși, există puține evaluări ale programelor individuale. De asemenea, nu există un sistem de monitorizare în privința predării (livrării) educației sexuale.

Potrivit unui sondaj de opinie realizat în 2015, tinerii indică școlile ca cea mai importantă sursă de obținere a informațiilor cu privire la educația sexuală; doar unul din cinci adolescenți consideră că școala ar fi trebuit să furnizeze și mai multe informații.

OLANDA

În decembrie 2012 a fost adoptată Legea privind obiectivele educaționale pentru învățământul primar și secundar. În cadrul acestei legi este prevăzut și studiul comprehensiv al educației sexuale. Pentru învățământul primar, obiectivul 38 al legii prevede ca „elevii să învețe elementele esențiale privind mișcările spirituale care joacă un rol important în societatea multiculturală olandeză și să trateze respectuos sexualitatea și diversitatea din cadrul societății, inclusiv diversitatea sexuală”. În privința învățământului secundar inferior, obiectivul 43 al legii prevede ca „elevii să învețe despre asemănările, deosebiri și schimbările din cultura și filosofia Olandei, să învețe despre relația dintre propriul stil de viață și al celorlalți, să înțeleagă cât de important este pentru societate să respecte opiniile celorlalți și stilul lor de viață și totodată să învețe să trateze cu respect sexualitatea și diversitatea în cadrul societății, inclusiv diversitatea sexuală”.

Educația sexuală este parțial încorporată în obiectivele naționale ale educației, fiind subsumată obiectivelor generale ale sănătății, cetățeniei și siguranței sociale.

La nivel național nu există o curriculă privind educația sexuală, doar cadre generale și ghiduri orientative elaborate de către Fundația pentru dezvoltarea curriculei, o organizație semi-guvernamentală. Ghidurile sunt integrate în programele educaționale într-o manieră comprehensivă. Studiul educației sexuale poartă denumirea de „Educație sexuală” sau „Formarea relațională și sexuală”. Nu reprezintă o materie studiată de sine stătător, putând fi integrată în multe alte materii precum biologia, educația civică, sociologia și chiar mentoratul. Consiliile directoare ale școlilor împreună cu organizațiile profesorilor, ONG-urile și editurile educaționale sunt responsabile cu metodele, programele și materialele de predare. În mare, guvernul este responsabil pentru „ceea ce” se predă, iar școlile sunt responsabile de „cum” se predă. Școlile pot să-și întocmească propria curricula privind educația sexuală sau să o preia pe a altor școli, ținând însă cont de obiectivele educaționale formalate la nivel național.

La nivel local, în responsabilitatea Centrelor Municipale pentru Îngrijirea Sănătății intră serviciilor publice pentru sănătatea sexuală precum și relația cu școlile, cărora le furnizează materiale, pachete educaționale, sfaturi și cursuri de pregătire pentru profesorilor.

Standardele europene pentru educația sexuală au fost traduse în limba olandeză și adaptate cerințelor naționale, fiind utilizate la scară largă, inclusiv și de către ONG-urile din domeniu.

Numărul de ore de predare variază în funcție de școli și de profesori. La momentul introducerii obligativității participării la orele de educație sexuală în școli în 2012, potrivit unui sondaj de opinie aplicat tinerilor între 12 și 24 de ani, s-a observat faptul că 90% dintre aceștia deja primiseră educație sexuală în școli, chiar cu 7 ani înainte de 2012. De fapt, lecțiile de educație sexuală în Olanda au fost introduse încă de la începutul anilor '70.

ONG-urile naționale (Rutgers, SoaAids Nederland și Movisie) dezvoltă pachete educaționale (de lecții) și câteodată le și implementează. Adesea tinerii sunt implicați în conceperea și testarea acestor lecții. Profesioniștii în sănătate (aparținând serviciilor municipale) susțin implementarea lecțiilor cu regularitate. Datorită gradului mare de autonomie școlară, subiectele abordate în cadrul lecțiilor pot fi diferite, însă, potrivit unui sondaj de opinie, elevii indică într-un procent ridicat că au primit informații cu privire la contracepție, boli cu transmitere sexuală, sarcină, naștere și avort, relaționare, dragoste și homosexualitate.

Se estimează că 40% dintre școlile secundare utilizează pachetul educațional „*Lang Leve de Liefde*” (*Long Live Love*), conținând 6 sau 7 lecții pentru copiii cu vârsta între 13 și 14 ani, iar 30% dintre școlile primare folosesc pachetul „*Butterflies in Your Stomach*” (*Kriebels in je buik*)¹⁷, conținând 12 lecții dedicate copiilor cu vârsta între 10 și 12 ani. Cele mai multe dintre pachetele educaționale dezvoltate de către ONG-uri reflectă o abordare comprehensivă și utilizează metoda lecțiilor participative. Materialele conțin lecții demonstrative¹⁸, precum și pachete educaționale care pot fi descărcate gratuit sau comandate contra cost în format fizic¹⁹. Materiale concepute de edituri precum și materiale educative folosite în orele de biologie se axează în principal pe aprofundarea cunoștințelor.

În cadrul învățământului primar, predarea orelor de educație sexuală presupune implicarea părinților. În cele mai multe cazuri, părinții sunt informați cu privire la subiectele discutate în cadrul orelor de educație sexuală sau li se furnizează materiale informative destinate educării copiilor lor. În cadrul școlilor secundare, se organizează piese de teatru privind educația sexuală unde părinții sunt invitați. ONG-urile organizează lecții cu invitați privind diversitatea sexuală, în cadrul cărora studenții la medicină sunt implicați ca și educatori.

Doar o mică parte a profesorilor beneficiază de cursuri de scurtă durată în educația sexuală. Întrucât aceste cursuri nu sunt obligatorii, nu există o cerință formală din partea autorităților cu privire la însușirea de competențe specifice predării orelor de educație sexuală.

Specialiștii din Olanda consideră că educația sexuală ar putea fi îmbunătățită întrucât nu există criterii clare privind evaluarea calității actului educațional, o curriculă explicită cu privire la educația sexuală și încadrarea structurală a educației sexuale în

¹⁷ <https://tingwise.nl/en/cases/butterflies-in-your-stomach>

¹⁸ <https://www.kriebelsinjebuik.nl/>

¹⁹ <https://shop.rutgers.nl/nl/webwinkel/zoeken>

școli, capacitate de implementare sau evaluarea a rezultatelor și experienței elevilor și nici uniformitate în predarea educației sexuale în școli.

Cu toate acestea, în cadrul unui sondaj din 2016, elevii cu vârsta cuprinsă între 9 și 12 ani au indicat ca prima sursă de informații cu privire la educația sexuală părinții, școala și prietenii.

SPANIA

În Spania, școlile nu sunt obligate normativ să furnizeze cursuri de educație sexuală, iar educația sexuală nu face parte din curricula națională. În 2010, Ministerul Sănătății a emis Legea nr.2/2010 privind sănătatea sexuală, reproductivă și avortul. Legea garantează drepturi fundamentale în domeniul serviciilor de sănătate a reproducerii, reglementează condițiile întreruperii de sarcină și stabilește obligațiile autorităților publice în materie.

În cadrul legii, educația sexuală este considerată cel mai eficient mijloc în prevenirea, mai ales în rândul tinerilor, a bolilor cu transmitere sexuală, a sarcinilor nedorite și avorturilor, însă doar cu rolul de recomandare. De asemenea, legea stabilește că autorităților publice (regionale și locale), în cadrul politicilor sanitare, educationale și sociale, le revine obligația de a informa și realiza educația afectiv-sexuală.

În practică, educația sexuală este furnizată prin intermediul unor scurte workshop-uri, intitulate “Ateliere de educație afectiv-sexuală”. În mod uzual aceste ateliere sunt integrate în cadrul programelor mai largi privind educația sanitară. În Spania, educația sexuală nu se obișnuiește a fi predată în cadrul școlilor de către profesori, cu excepția celor care dețin o pregătire specială în acest sens, lucru rar întâlnit. În schimb, atelierele de educație sexuală sunt implementate cu ajutorul organizațiilor externe și prin intermediul autorităților locale, care promovează acest tip de evenimente.

Autoritățile locale pot decide asupra subiectelor care urmează a fi dezbătute în aceste ateliere educative. În general, temele se referă la prevenirea bolilor cu transmitere sexuală, HIV/SIDA, sarcini nedorite și avort, dar și la subiecte precum:

- promovarea unei viziuni asupra sexualității în termeni de egalitate și responsabilitate comună a femeilor și bărbaților, acordând o atenție specială prevenirii violenței de gen, agresiunii sexuale și abuzului;
- recunoasterea și acceptarea diversității sexuale;
- dezvoltarea armonioasă a sexualității în lumina caracteristicilor persoanelor tinere.

Autoritățile locale și școlile solicită organizarea de workshop-uri pentru elevii cu vârsta cuprinsă între 12 și 16 ani, care frecventează cursurile învățământului secundar.

În cadrul atelierelor nu participă toate clasele din școală, ci doar cele care au nevoie să fie informate cu privire la subiect. În mod normal, fiecare atelier are două părți, a câte o oră fiecare.

Conținutul educației sexuale diferă în funcție de autoritatea locală, școala sau organizația care implementează programul. Însă, odată ce s-a hotărât organizarea unui atelier, acesta este obligatoriu pentru toți elevii. Iar în unele comunități autonome, părinții trebuie să-și dea acordul cu privire la participarea copiilor lor în cadrul unor astfel de evenimente. La începutul anului 2020, guvernul spaniol a decis să folosească dreptul de veto împotriva deciziei autorităților regionale din Murcia cu privire la dreptul părinților de a-și retrage copiii de la cursurile privind educația sexuală, sublinind importanța educației privind respectul și drepturile omului, a egalității și feminismului²⁰. Pe de altă parte, cei care se opun ideii de educație sexuală în școli susțin că educația sexuală ar trebui făcută în familie, invocând că organizațiile care desfășoară cursurile de educație sexuală transmit mesaje care aduc atingere moralității tinerilor (ideologia de gen, apărarea drepturilor homosexualilor, legitimarea avorturilor).

SUEDIA

Suedia este prima țară care a introdus educația sexuală în școli în anul 1955, în prezent fiind pe deplin integrată în programele școlare, în cadrul mai multor discipline didactice.

Modalitatea de predare actuală a educației sexuale și relaționării se bazează pe normele privind problematica egalității de gen stabilite în cadrul Legii Educației (2010). Conform acesteia, școlile trebuie să promoveze în mod activ și conștient drepturile egale pentru femei și bărbați. Drept urmare, în anul 2011, a fost adoptată Curricula pentru învățământul obligatoriu, preșcolar și centrul de recreere, precum și Curricula pentru învățământul secundar superior.

Începând cu 2011, subiecte precum sexualitatea, relaționarea, genurile, egalitatea de gen și normele de gen²¹ au fost incluse în cadrul cursurilor și programelor școlare din învățământul obligatoriu și cel secundar superior. Responsabilitatea predării educației sexuale aparține mai multor profesori, în cadrul diferitelor cursuri, fiind o materie interdisciplinară.

Conform politicilor actuale privind educația sexuală, elevii trebuie să-și dezvolte cunoștințele legate de sănătatea sexuală și reproductivă, corpul uman, metodele contraceptive și să găsească răspunsuri cu privire la întrebările despre norme, identitate,

²⁰ <https://www.nationalreview.com/2020/01/spain-compulsory-sex-education-for-primary-school-children/>

²¹ Potrivit Institutului European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, normele de gen sunt definite ca standarde și așteptări la care se conformează în general femeile și bărbații în cadrul unei societăți, culturi sau comunități la un moment dat.

gen, egalitate, orientare sexuală și relaționare. Totodată, se dorește dezvoltarea respectului pentru diversitate în rândul elevilor.

Agenția Națională pentru Educație reprezintă autoritatea administrativă centrală pentru învățământul de stat. Parlamentul și guvernul stabilesc obiectivele și ghidurile orientative pentru învățământul preșcolar și școlar prin intermediul Legii Educației și Curriculei. Autoritățile locale și școlile independente reprezintă principalii organizatori ai sistemului școlar, alocând resurse și realizând activități astfel încât elevii să poată atinge obiectivele naționale. Agenția are rolul de a superviza, susține și evalua școlile în vederea îmbunătățirii calității actului educațional și a rezultatelor. Totodată, stabilește programele educaționale, care apoi sunt autorizate de către Ministerul Educației; grupurile consultative, formate din profesioniști în educație, tineri, ONG-uri, Agenția Națională pentru Sănătate, Agenția Națională pentru Tineret și Societatea Civilă, au un rol important în cadrul acestui proces.

Directorului școlar îi revine responsabilitatea integrării subiectelor interdisciplinare precum mediul, traficul, egalitatea de gen, noțiuni privind consumatorii, relații sexuale și umane, dependența de tabac, alcool și alte droguri, în cadrul orelor de curs. Unele ONG-uri susțin prelegeri și organizează activități educaționale în școli. Părinții nu au nici un fel de influență asupra materiei predate în cadrul acestor ore.

Întrucât studiul educației sexuale are loc pe parcursul întregului program educațional, începând din învățământul preșcolar și continuând până în învățământul secundar superior, este imposibil de indicat un număr exact de ore de predare. Unele școli alocă un număr de ore de predare mai mare decât altele. Cele mai multe școli se concentrează asupra predării educației sexuale elevilor din clasele a 5-a și a 6-a (11-13 ani), respectiv a 8-a și a 9-a (14-16 ani).

Subiectele care sunt dezbătute pe larg în curricula se referă la aspectele biologice ale sexualității și conștientizării corpului, sarcină și naștere, contracepție, avort, boli cu transmitere sexuală, parteneriat, orientare sexuală, rolul de gen și egalitatea, consimțământul pentru începerea activității sexuale și drepturile omului și sexualitatea. Pot fi incluse în dezbaterile școlare subiecte precum sexualitatea în diferite religii, identitatea, etica medicală, valori și norme, programa având un grad mare de flexibilitate și permitând variația temelor abordate.

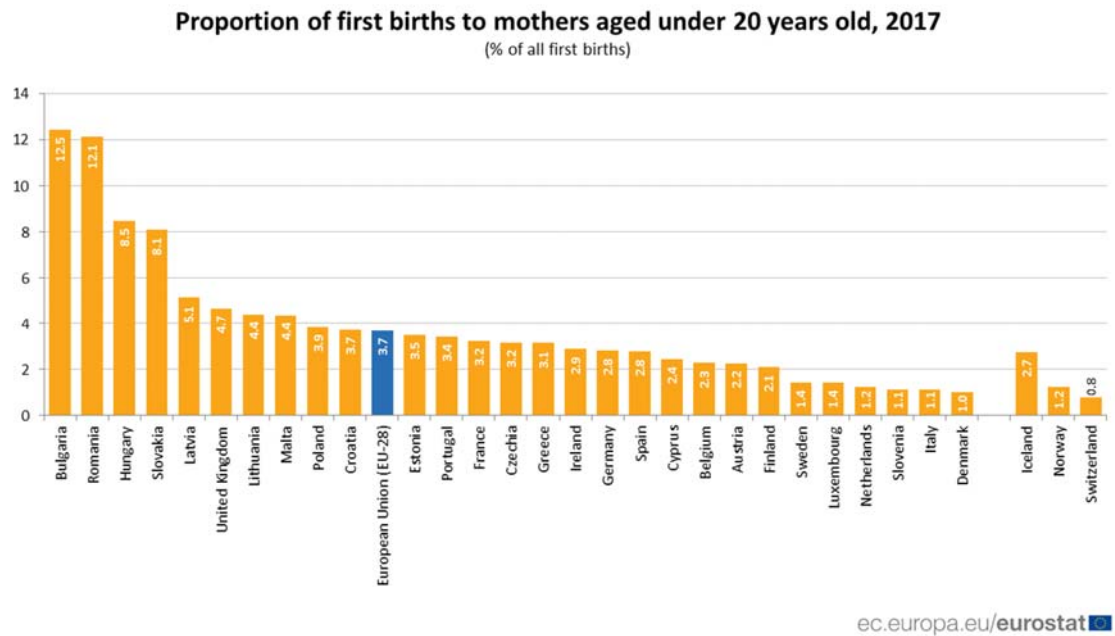
Potrivit Agenției Naționale pentru Educație²², clasele a 4-a – a 6-a studiază în cadrul orelor de Biologie subiecte precum: pubertatea, sexualitatea și reproducerea, subiecte de țin de identitate, egalitatea de gen, relaționare și responsabilitate; în cadrul orelor dedicate Studiului Științelor, elevii din clasele 1-6 sunt familiarizați cu noțiunile privind pubertatea și efectele sale la nivel individual, sexualitatea, reproducerea și diferitele tipuri de relații; la orele de Biologie, clasele 7-9, învață despre sexualitatea umană și reproducere, metode de prevenire a bolilor cu transmitere sexuală și sarcinile nedorite din perspectivă individuală și globală, precum și din perspectivă istorică; la Istorie, elevii din clasele 7-9 discută despre democratizarea Suediei, formarea partidelor

²² <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65bd27/1553966490106/pdf3580.pdf>

și noilor mișcări sociale, precum cea a femeilor și introducerea sufragiului universal pentru femei și bărbați, continuitate și schimbare cu privire la gen, egalitate și sexualitate; în cadrul orelor de Religie, elevii din clasele 4-6, trebuie familiarizați cu noțiunile privind identitatea și rolul fetelor și băieților, precum și egalitatea de gen, sexualitatea, orientarea sexuală, excluderea și violarea drepturilor, iar cei din clasele 7-9 învață despre libertatea de expresie religioasă, sexualitate și păreri privind egalitatea de gen; în cadrul orelor de Cultură civică, elevii din clasele 4-6 învață despre familie și diferitele forme de coabitare, sexualitate, roluri de gen și egalitatea de gen, precum și modalitatea în care sexualitatea și rolurile de gen sunt prezentate în media și cultura populară, iar elevii din clasele 7-9, învață despre identitatea tinerilor, stil de viață și bunăstare și modalitatea în care acestea sunt afectate de către mediul socio-economic, gen și orientare sexuală.

Majoritatea profesorilor sunt pregătiți cu privire la modalitatea de predare a educației sexuale. Cursurile sunt însă obligatorii pentru acei profesori care predau în cadrul claselor a 4-a – a 6-a. Unele școli au educatori special pregătiți în problemele de gen (*gender educators*). Mulți profesori participă la diferite cursuri și seminarii privind educația sexuală, organizate de administrațiile județene, universități, municipalități, ONG-uri pe durata a 2 sau 3 zile. Profesorii au la dispoziție ghiduri orientative și materiale educaționale, care sunt realizate de ONG-uri și Agenția Națională pentru Educație.

ANEXĂ²³

²³ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20190801-1>